

Daria Sikorska

Kujawsko-Pomorska Szkoła Wyższa w Bydgoszczy

WPŁYW PRZEPISÓW UNIJNYCH NA PRZEMYSŁ DROBIARSKI W POLSCE

1. Wstęp

Polskie drobiarstwo jest jedną z dziedzin produkcji rolnej, której niekorzystna sytuacja wynika głównie ze stosowania w fermach drobiowych przestarzałych technologii i urządzeń. Wpływa to nie tylko na jakość higieniczno-sanitarną polskich produktów drobiarskich, ale przede wszystkim na stan środowiska naturalnego.

W ostatnim czasie w przemyśle drobiarskim w Polsce zaszły duże zmiany, wynikające ze wstąpienia Polski do struktur Unii Europejskiej. Celem artykułu jest ukazanie tych zmian. Badania w tym kierunku przeprowadzono w fermie drobiarskiej „Pałubice” s.c. w Pałubicach w powiecie Kartuzy w województwie pomorskim. W badaniach zastosowano technikę wywiadu. Wywiad przeprowadzono z właścicielem fermy oraz kierownikiem do spraw produkcji.

2. Wybrane zagadnienia prawne

Najważniejszym aktem prawnym dotyczącym produkcji drobiarskiej w UE jest Dyrektywa Rady Europy nr 74EC z dnia 19 lipca 1999 roku. Dyrektywa ta na tle ogólnych przepisów unijnych wprowadziła przepisy szczegółowe związane z kurami nieśnymi (nioskami) dla stad hodowlanych i towarowych powyżej 350 kur (Sobczak, Waligóra 1999).

W hodowli kur nieśnych stosuje się obecnie system hodowli tzw. klatkowy (hodowla w klatkach) i systemy alternatywne, obejmujące rozwiązania technologiczne nie opierające się na klatkach. Bez względu na przyjęty system chowu w hodowli muszą zostać spełnione następujące warunki:

- Wszystkie kury muszą być dogłądane przez pracowników obsługi przynajmniej raz dziennie.
- Poziom hałasu musi być zredukowany do minimum. Należy unikać ciągłych lub nagłych źródeł dźwięku. Konstrukcja, lokalizacji, obsługa i konserwacja wentylatorów, automatów paszowych i innych urządzeń musi gwarantować jak najmniejszy poziom hałasu.
- Natężenie światła we wszystkich budynkach powinno umożliwić kurom wyraźne widzenie innych osobników, obserwację otoczenia i wykazywanie normalnych poziomów aktywności. Jeśli się wykorzystuje naturalne światło, to rozmieszczenie otworów przepuszczających światło musi zapewniać równomierne rozchodzenie się światła w całym pomieszczeniu. Stosowanie światła sztucznego musi być zgodne z 24-godzinny rytmem. Należy zapewnić nieprzerwany okres ciemności, trwający, według zaleceń, około trzeciej części doby, tak by kury mogły wypoczywać oraz by nie dochodziło u nich do zaburzeń wzroku i osłabienia odporności. Korzystając z przyciemnionego światła, należy zapewnić odpowiedniej długości okres zmierzchu, pozwalający kurom przygotować się do spoczynku.
- Części budynków, sprzętu i naczyń będące w kontakcie z kurami powinny być myte i dezynfekowane, szczególnie w przypadku depopulacji i przed wprowadzeniem nowej partii kur. Powierzchnie zajmowanych przez kury klatek oraz sprzętu muszą być utrzymane w czystości.
- Odchody należy usuwać tak często, jak to jest konieczne, a padłe kury trzeba usuwać natychmiast!
- Klatki należy tak zabezpieczyć, aby zapobiec ucieczkom kur.
- Pomieszczenia, w których znajdują się 2-3 rzędy klatek, powinny być wyposażone w urządzenia lub środki pozwalające na łatwą obserwację wszystkich rzędów klatek oraz wyjmowanie z nich kur.
- Konstrukcja i wymiary drzwiczek klatkowych muszą umożliwiać wyjmowanie dorosłych osobników bez zadawania im niepotrzebnego cierpienia i powodowania urazów ciała.
- Zakazuje się stosowania okaleczeń ptaków, aby zapobiec wydziobywaniu piór i kanibalizmowi. Kraje członkowskie UE mogą zlecić przycinanie kurom dziobów, pod warunkiem przeprowadzania go przez wykwalifikowany personel u kurczątków nieśnych poniżej 10 dnia życia (Sobczak, Waligóra 2001).

Oprócz wspomnianej dyrektywy obowiązuje w Polsce szereg krajowych aktów prawnych związanych z fermami drobiu.

Bardzo dużo uwagi poświęca się w przepisach wymaganiom dostosowawczym związanym z ochroną środowiska. Zagrożenie dla środowiska naturalnego stwarzają bowiem te obiekty drobiarskie, w których procesy technologiczne są wadliwie prowadzone. Powodują one w przypadku:

- zanieczyszczeń powietrza: nadmierne zapylenie powietrza wewnątrz budynków i w najbliższym ich otoczeniu w wyniku pylenia paszy i ściółki, zagrożenie zakażeniem chorobami odzwierzęcymi przenoszonymi w powietrzu (choroby górnych dróg oddechowych, grzybice), nadmierne stężenie siarkowodoru

i amoniaku w budynkach hodowlanych, obciążenie powietrza gazami i pyłami dymnicowymi w wyniku stosowania urządzeń grzewczych,

- zanieczyszczeń wód: skażenie wód gruntowych ściekami naturalnymi (gnojowica) odprowadzanymi bez kontroli, skażenie wód środkami myjącymi i dezynfekcyjnymi, skażenie wód przez nadmierną koncentrację stad (głównie ptactwa wodnego), skażenie wód w wyniku wadliwego składowania odpadów,
- hałasu i wibracji: wadliwie działające lub źle skonstruowane urządzenia wentylacyjno-grzewcze, wadliwe maszyny i urządzenia do przygotowywania i rozprowadzania pasz.

Powyższe wyliczenia pokazują, co należy jeszcze zmienić, aby dostosować się do wymagań Unii Europejskiej.

3. Przepisy unijne w praktyce na przykładzie Fermi Drobiu „Pałubice” s.c.

Ferma Drobiu „Pałubice” s.c. specjalizuje się w hodowli kur nieśnych. Chcąc działać na wymagającym rynku unijnym, musiała dostosować się do obowiązujących tam przepisów. Badany zakład prowadzi alternatywny system chowu, a więc oparty nie na klatkach. Unia Europejska przewidziała wiele warunków do prowadzenia tego typu chowu. W zakładzie wprowadzono podstawowe zmiany dotyczące systemu alternatywnego mające spełnić wymagania Unii (tab. 1), zmieniono również wybiegi dla kur.

Tabela 1. Zmiany zastosowane w Fermie Drobiu „Pałubice” s.c. w kontekście dostosowania alternatywnego systemu chowu kur nieśnych

L. p.	Aspekt zmian	Zakres wymagań	Uwagi realizacyjne
1	Obsada	do 9 szt./m ² powierzchni użytkowej, z czego 1/3 powinna zajmować ściółka (min. 250 cm ² /kure)	ściółka – jakkolwiek materiał sytki zaspokajający potrzeby etologiczne ptaków
2	Grzędy	min. 15 cm/kurę, odstęp między grzędami w poziomie min. 30 cm, odstęp od ściany min. 20 cm	grzęda nie może być umieszczona nad ściółką i nie może mieć ostrych krawędzi
3	Karmniki	dostęp do karmników podłużnych min. 10 cm/kurę, okrągłych min. 4 cm/kurę	
4	Poidła	dostęp do poideł podłużnych min. 2,5 cm/kurę; okrągłych min. 1,0 cm/kurę; kropłowe i miseczkowe min. 1 poidło na 10 kur	przy dzieleniu pomieszczeń każdy ptak musi mieć dostęp do min. 2 poideł
5	Gniazda	min. 1 gniazdo indywidualne na 7 kur lub 1m ² powierzchni gniazda grupowego na max 120 kur	
6	Liczba poziomów	nie więcej niż 4	odchody z wyższego poziomu nie mogą spadać na ptaki znajdujące się poniżej
7	Odstęp między poziomami	nie mniej niż 45 cm	
8	Podłoże	musi zapewniać oparcie dla wszystkich pazurów skierowanych do przodu	

Źródło: opracowanie własne na podstawie wywiadu z właścicielem Fermi Drobiu „Pałubice” s.c.

Dokonano również modernizacji wybiegów dla kur zgodnie w warunkami prawnymi UE:

- otwory wyjściowe na wybieg zostały równomiernie rozmieszczone wzdłuż długiego boku budynku; szerokość każdego otworu liczy 40 cm, a wysokość 37 cm, długość bieżąca otworów na 1000 kur wynosi minimalnie 2 metry;
  - wybiegi są chronione przed drapieżnikami i niesprzyjającymi warunkami atmosferycznymi;
  - na wybiegach zainstalowano poidła;
  - wielkość i konstrukcja wybiegu zapewniają utrzymanie tam stałej czystości.
- Zastosowano również następujące rozwiązania przy modernizacji kurników (zgodnie z wytycznymi UE).

1. Zapewnienie ptakom odpowiedniego oświetlenia:
  - oświetlenie sztuczne z pełną regulacją natężenia,
  - oświetlenie naturalne – założono okna w obydwu długich ścianach,
  - ochrona przed nadmiernym oświetleniem sztucznym – wykonano daszki nad werandą.
2. Ograniczenie zanieczyszczania ściółki i maksymalna izolacja ptaków od odchodów:
  - na 2/3 powierzchni kurników rozmieszczono ruszty siatkowe,
  - na werandach założono podnoszone ruszty siatkowe,
  - karmniki, poidła i grzędę rozmieszczono nad rusztami.
3. Zapewnienie ptakom dostępu do grzebieliska jako miejsca ścierania pazurów i substytutu ściółki:
  - wydzielono 1/3 powierzchni wybetonowanej i wysypano piaskiem gruboziarnistym; piasek jest systematycznie uzupełniany, a grzebieliska czyszczone.
4. Zapewnienie kurom właściwych warunków mikroklimatycznych:
  - zastosowano wentylację poprzeczną – pionową wyciągową: zimą pobór powietrza z poddasza, latem nawiew powietrza przez okno,
  - dogrzewanie przy użyciu 2 dmuchaw z palnikami gazowymi umieszczonymi w przeciwległych końcach budynku,
  - ochładzanie – system zamglawiania – przewody z dyszami nad otworami okiennymi.

W zakresie ochrony środowiska podjęto następujące działania.

1. Zbieranie i racjonalne zagospodarowanie odchodów:
  - usuwanie odchodów z kanałów pod rusztami wewnątrz budynku za pomocą zgarniaków uchylnych i przenośnika poprzecznego na przyczepy,
  - okresowo usuwa się odchody ładowarką czołową z miejsc pod rusztami na werandach,
  - przewozi się i składowe odchody na izolowanej płycie nawozowej osłoniętej zadaszaniem foliowym,
  - prowadzi się kompostowanie odchodów z sieżką.
2. Ochrona wód gruntowych:
  - usuwa się i sprowadza ścieki technologiczne do bezodpływowych zbiorników, gdzie następuje utylizacja chemiczno-biologiczna.
3. Ochrona powietrza:

- odprowadzenie powietrza z budynku następuje za pośrednictwem odpylaczy cyklonowych,
- opróżnianie cyklonów następuje okresowo do hermetycznych pojemników na wózkach do żwiru.

Przeprowadzone w fermie modernizacje pozwoliły na dostosowanie zakładu do wymagań prawnych UE. Związane były jednak z ogromnym nakładem finansowym, co źle wpłynęło na pozycję ekonomiczną firmy. Należy mieć nadzieję, że wprowadzone zmiany wkrótce spowodują wzrost produkcji i zysków. Będzie można więc powiedzieć, że przepisy unijne mają pozytywny wpływ na polski przemysł drobiarski.

4. Wnioski

1. Polski przemysł drobiarski wymaga głębokiej restrukturyzacji, ponieważ stosowane w nim urządzenia technologiczne nie zapewniają warunków chowu z zachowaniem ochrony zwierząt.
2. Zasady ochrony środowiska nie są należycie przestrzegane przez ферmy drobiarskie. Występuje w tej dziedzinie wiele problemów, z którymi muszą się uporać hodowcy.
3. Pomieszczenia w fermach i ich wyposażenie nie zapewniają sanitarno-higienicznych zabezpieczeń jakościowych produkcji.

Powyższe wnioski wskazują kierunki przemian, jakie powinny dokonać się w polskim drobiarstwie, by rynek ten stał się konkurencyjny dla polskich produktów w państwach wspólnoty.

Literatura

- Sobczak J., Waligóra T., *Fermy drobiu w świetle przepisów o ochronie zwierząt, ochronie środowiska i wymogów Unii Europejskiej*, Krajowe Centrum Doradztwa Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich, Poznań 2001, s. 8-18.
- Sobczak J., Waligóra T., *Wpływ alternatywnej technologii chowu kur stad towarowych na ich wyniki produkcyjne*, „Zeszyty Naukowe Przeglądu Hodowlanego” nr 45/1999, s. 505-212.

INFLUENCE OF EU REGULATIONS ON POLISH POULTRY SECTION

Summary

Sanitary standards in the EU poultry market are one of the highest. Healthy and sanitary standards concern: production of hens, chickens and eggs; buildings and equipment and people working on poultry farms.

Polish poultry section has to conform itself to the EU market regulations. For poultry companies and farms this means changes in veterinary, sanitary and environmental regulations.